

NAŠE DUHA

číslo 4 duben / 2023 www.dshavirov.cz/stredisko-luna

Měsíčník informací Domova
seniorů Havířov, středisko Luna

JIŘINKA VRÁNOVÁ 100LET

Dne 13. března 2023 oslavila p. Vránová, uživatelka našeho domova, své 100. narozeniny. Společná oslava proběhla ve spolupráci se synem paní Vránové. Květiny s gratulací předali pan ředitel MUDr. Milan Dlábek, primátor města Havířova Ing. Josef Bělíca, vedoucí odboru kanceláře primátora Bc. Lenka Frídlová, DiS., vedoucí sociálního útvaru Mgr. Eva Džupin, Dis. a sociální pracovnice z traktu A Mgr. Nikol Benkovičová. Paní Vránová byla spokojená.

(Věra)

DÁREK OD SRDCE

Dobrý skutek a dárek od srdce - tak bychom mohli nazvat perníkové velikonoční zajíčky určené pro uživatele střediska Luna, kteří byli tak profesionálně a překrásně nazdobení, že pochutnat si na nich by byla skoro škoda. Oči každého, komu se dostali do rukou, se nemohly vynadívát na preciznost a doslova „filigránskou práci“ autorky - pekařky, zdobičky a hlavně dárkyně p. Evy Palowské z Havířova. Ani si nedovedu představit, kolik času musela p. Palowská strávit v kuchyni při výrobě takového počtu zajíčků, kdy každého zvlášť vzorně balila do celofánu. Věříme, že Vám, milí uživatelé, udělaly perníčky „velikonoční radost“.

Dárkyni - p. Palowské - ze srdce děkujeme.

(Milada)

PŘÍVAL ENERGIE S AFRICKÝMI BUBNY

Ryzí radost, energie a dobrá nálada....tak vypadalo dopoledne 17. března, kdy nás navštívila skupina SOUL - pozitivní zralé ženy z Petřvaldu, které předávají znalosti a dovednosti

v bubnování na bubny djembe a které i nás přišly seznámit s historií tohoto přírodního nástroje a ukázat nám bubnování. Djembe je dřevěný buben, ručně dlabaný převážně

z mahagonového dřeva do tvaru poháru, potažený kůží afrických koz. Každá kůže má svůj charakteristický zvuk, který je daný její tloušťkou. Čím tenčí kůže, tím vyšší tón. Uvnitř je buben vymazaný tukem kokosových ořechů. Jedná se o ryze africký nástroj, který si získal velkou popularitu

nejen po celém světě, ale jak se zdá i v našem Domově. Příjemné dopoledne rychle uteklo a nezvyklá zábava si nás všechny získala.

Děkujeme ADŘE, že nám setkání zprostředkovala a doufáme, že nebylo poslední.

(Barbora)

VĚDOMOSTÍ KVÍZ

(SENIOR NA LOVU)

V Březnu u nás proběhl první ročník vědomostního kvízu, kdy uživatelky z traktu „A“ soutěžily proti traktu „C“. Dobře víme, že vědomostní kvízy patří mezi oblíbené aktivity našich uživatelů. Proto jsme zorganizovali tuto velkou vědomostní soutěž. Uživatelům se kvíz líbil a tak jsme se rozhodli v této tradici pokračovat. Jde totiž nejen o procvičení paměti a oživení znalostí, ale i o dobrou zábavu a náladu.

(Jana)

VÝZNAMNÉ SVÁTKY A VÝROČÍ

Čtvrtým měsícem roku je duben se svými 30 dny. Jeho jméno pochází **ze slova dub**. První dubnový den je nazýván "**aprílem**" (v jiných jazycích se tak nazývá celý duben). Na "**apríla**" je fajn někoho vyvést "**aprílem**", tedy nachytat. Přestože to může očekávat, při troše snahy se to může povést. Ostatně vyvádění aprílem je zvykem už od 16. století. Apríl se v naší řeči objevuje také ve spojení s "**aprílovým počasím**". V dubnu je vskutku počasí velmi nestálé, proměnlivé, chvíli slunečné, pak zase deštivé, tedy "**aprílové**". Na poslední dubnový den připadá tradice **pálení čarodějnic a stavění májky**.

PRASTARÝ ZVYK PÁLENÍ ČARODEJNIC PŘEŽIL DO SOUČASTNOSTI

Zvyk "**pálení čarodějnic**" probíhá o poslední dubnové noci zvané též "**filipojakubská**". V dnešní podobě jde o setkávání lidí u velkého ohně, který má z polen udělanou základnu, neboli hranici, tudíž jde pak o opravdu pořádnou vatru. Mnohde tento tyjátr vylepší ještě vyrobením třeba **slámové čarodějnice** navlečené do starých hadrů, kterou na hranici skutečně upálí.

Dnes už máme z pálení čarodějnic srandu, ale dříve byli lidé daleko pověřčivější a obava z čarodějnic a jejich uhrančivé moci byla takříkajíc všudypřítomná. Ostatně dříve se některé ženy bály být viděny s koštětem v ruce, aby nebyly považovány za čarodějnice. Proto doma raději neuklízely.

V dnešní době minimálně prodejce karnevalových doplňků velice těší, že se pálení čarodějnic stává doslova "**čarodějnickým karnevalem**", při němž se lidé (zejména kupodivu ženy či dívky) převlékají do čarodějnických převleků, nebo si alespoň symbolicky vezmou čarodějnický klobouk a zahnutý nos s bradavicí.

DUBNOVÉ SVÁTKY A VÝZNAMNÉ DNY

1. dubna - **Apríl** - Zvyk aprílových žertíků k nám přišel ze zahraničí a nejstarší zmínka o tomto vtipkování se datuje do roku 1690. Je Vám asi jasné, že vtipkování tehdy a nyní bylo na zcela odlišné úrovni a jsem upřímně zvědavá, jaké budou žertíky v budoucnosti, neboť hranice toho, co si k druhým dovolíme, se neustále posouvají a nemusí jít nutně jen o první dubnový den.

1. dubna - **Mezinárodní den ptactva** - slaví se již od roku 1906 na počest podepsání mezinárodní Konvence o ochraně užitečného ptactva

2. dubna - **Mezinárodní den dětské knihy**

2. dubna - **Světový den zvýšení povědomí o autismu**

3. dubna - **Mezinárodní den spodního prádla**

4. dubna - **Mezinárodní den proti nášlapným minám**

6. dubna - **Mezinárodní den sportu za rozvoj a mír**

7. dubna - **Den vzdělanosti** - Jeden z mála Parlamentem schválených Významných dnů České republiky, který připomíná vydání zakládací listiny Univerzity Karlovy v Praze dne 7. dubna 1348. Vznikla tak první vysoká škola tohoto druhu ve střední Evropě. Tato událost nepochybně výrazně přispěla k rozvoji vzdělanosti, a proto byl pro tento významný den zvolen právě 7. duben.

7. dubna - **Světový den zdraví**

7. dubna - **Vzpomínka na genocidu ve Rwandě**

8. dubna - **Mezinárodní den Romů**
11. dubna - **Mezinárodní den solidarity osvobození politických vězňů**
11. dubna - **Světový den Parkinsonovy choroby**
12. dubna - **Mezinárodní den letectví a kosmonautiky**
14. dubna - **Světový den monitoringu diabetiků**
16. dubna - **Světový den hlasu**
17. dubna - **Světový den hemofilie**
18. dubna - **Mezinárodní den památek a sídel**
18. dubna - **Mezinárodní den radioamatérů**
19. dubna - **Světový den investičních fondů**
20. dubna - **Mezinárodní den svobody tisku**
20. dubna - **Světový den marihuany**
21. dubna - **Mezinárodní den proti hluku**
22. dubna - **Mezinárodní den Země** - Ekologicky motivovaný svátek, upozorňující na dopady ničení životního prostředí.
22. dubna - **Evropský den akcí proti rasismu**
23. dubna - **Den anglického jazyka**
23. dubna - **Světový den knihy a autorského práva**
24. dubna - **Mezinárodní den skautů a skautek**
24. dubna - **Světový den laboratorních zvířat**
25. dubna - **Světový den boje proti malárii**
26. dubna - **Mezinárodní den vzpomínky na Černobyl**
26. dubna - **Světový den duševního vlastnictví**
27. dubna - **Světový den grafiky**
27. dubna - **Mezinárodní den smutku**
27. dubna - **Králův den** - Nejvýznamnější nizozemský státní

svátek, kdy se města odívají do oranžové a všude se slaví.

28. dubna - **Světový den bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

29. dubna - **Mezinárodní den tance**

29. dubna - **Mezinárodní den obětí chemických válek**

29. dubna - **Mezinárodní den imunologie**

30. dubna - **Den pracoviště**

30. dubna - **Mezinárodní den jazzu**

30. dubna - **pálení čarodějnic a stavění májek**

poslední neděle v dubnu - **Světový den sdružených měst**

<https://blog.hubatacernoska.cz/lednove-svatky-vyroci-a-dalsi-vyznamne-dny-a-zajimavosti>

(Petra)

KROKUS (ŠAFRÁN)

Šafrán patří do rodu jednoduchých rostlin z čeledi kosatcovité. Jedná se o vytrvalé pozemní byliny se zploštěle kulovitými hlízkami, které jsou zabalené do síťnatých starých pochev listů a vně mají několik šupin (katafylů). Jsou to poměrně nízké jednodomé rostliny s oboupohlavními květy. Listy se vyvíjí po odkvětu či zároveň s květem, jsou pouze v přízemní růžici, přisedlé, s listovými pochvami.

Je známo asi 80 druhů, které jsou rozšířeny hlavně v Evropě, především ve Středomoří a také v jihozápadní a střední Asii. Jinde se vyskytují jen nahodile.

V ČR rostou přirozeně 2 druhy. Šafrán bělokvětý roste hlavně v Alpách a snad jako alpský migrant zasahuje přirozeně do Novohradských hor a na Šumavu. Jinde, např. v severních Čechách (viz přírodní památka Farská louka) ale i v Krkonoších

nebo na východní Moravě je však místy zdomácnělý. Šafrán karpatský neboli šafrán Heuffelův je s jistotou původní ve slovenských Karpatech, možná zasahuje přirozeně do Beskyd. V jiných (většinou horských) oblastech je také občas zdomácnělý. Oba druhy jsou řazeny ke kriticky ohroženým druhům flóry ČR. Šafrán setý byl dříve v ČR pěstován kvůli koření a vzácně zplaňoval. Jako okrasné druhy se

pěstují např. fialově kvetoucí šafrán neapolský či žlutě kvetoucí druhy - šafrán žlutý a šafrán zlatý.

Šafrán oste na loukách od podhůří do hor, kvete většinou hned při tání sněhu. Jeho výskyt je hodně vázán na extenzivně využívané luční porosty. Tyto lokality po zániku pastvy a kosení zarůstají vysokými travami a keřovými nálety a dochází na nich ke snížení druhové diverzity a v důsledku toho rovněž k ústupu šafránu.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0afr%C3%A1n>

(Jana)

Slavní sportovci

JAROSLAV DROBNÝ

Náš nejlepší tenista 40. let se narodil do velmi chudé rodiny na pražských Hradčanech, kde prožil první 4 roky svého života. Potom dostal jeho otec Julius nabídku na místo správce tenisových dvorců v 1. ČLTK s ubytováním. Malý Jaroslav tak měl tenisové dvorce přímo u nosu. Nejprve sbíral míčky movitým hráčům v klubu, později na mezinárodních turnajích a exhibicích tenisovým hvězdám té

doby- Tildenovi, Lacostemu, von Crammovi nebo Karlu Koželuhovi.

V pěti letech mu otec vyřezal ze dřeva pátku a začal s ním hrát, přičemž se učil tenis zároveň s ním. V roce 1928 byl na turnaji uspořádán turnaj sběračů míčků. Jaroušek byl suverénně nejmladší, ale všechny uchvátil svým postupem do semifinále a především hrou odkoukanou v roli sběrače.

Ve třinácti letech poprvé startoval na pardubické Juniorce a v patnácti ji vyhrál. Od té doby hrál již jen s dospělými. V roce 1937 poprvé na turnaji v Táboře porazil naši tenisovou jedničku, hráče světové Top Ten Rodericha Menzela a dalšího daviscupového reprezentanta Josefa Malečka. V roce 1938 startoval poprvé ve Wimbledonu, kdy mu cestu zasponzorovala

firma Bat'a. Vypadl sice v 1. kole, ale získal cenné zkušenosti. Během války se u nás tenis hrál velmi omezeně. Chybělo tenisové vybavení, především výplety a míčky. Přesto se ale aspoň omezeně hrálo a Drobný plných deset let za protektorátu Čechy a Morava a později v obnovené ČSR zůstal neporažen.

Jeho mezinárodní tenisovou kariéru přerušila 2. Světová válka. Mohl se tak naplno věnovat své druhé lásce - hokeji. Ten byl v té době sezónním sportem. Jeho otec vyndal na podzim z kurtu tenisové sloupky a s prvními mrazy nastříkal na kurtech krásný led, na kterém jako první trénovali dospělí a následně po nich nastoupila mládež. I v tomto sportu byl Drobný velmi šikovný. V roce 1935/36 poprvé nastoupil za Československo a je dosud

nejmladším hráčem v historii, který kdy oblékl reprezentační seniorský dres. V roce 1947 se stal v Praze Mistrem světa a v roce 1948 si přivezl stříbrnou medaili ze Zimních olympijských her ve Sv. Mořici. Po své emigraci v roce 1949 dostal profesionální nabídku od týmu NHL Boston Bruins. Nemohl by ale hrát tenis, tak se nestal legendou - prvním evropským hokejistou v NHL.

Po válce, v roce 1946 vycestovala naše mini výprava tenistů do Wimbledonu. Jaroslav zde šokoval postupem do semifinále, ale především vítězstvím nad Američanem Jackem Kramerem, světovou jedničkou. Podruhé šokoval tenisové odborníky postupem do finále MM Francie v Paříži, kde prohrál výborně

rozehrané finále (2:0 na sety) s Marcellem Bernardem. Od toho roku sbíral jeden vavřík za druhým a plných deset let byl členem světové desítky. Po svém vítězství ve Wimbledonu roku 1954 jej odborníci zařadili na post světové jedničky.

Československo z důvodu války a pozdější emigrace

reprezentoval v Davisově poháru pouhé tři roky. I tak nás přivedl k největším úspěchům své generace. V roce 1947 a 1948 jsme skončili na 3. místě, v mezipásmovém finále, které se hrálo vždy týden po finále evropské zóny této soutěže a navíc na americkém kontinentu (Boston, Montreal) na zcela jiném povrchu a utkání pro nás tedy bylo vždy jasnou nevýhodou. K emigraci byl donucen

nastupujícím komunistickým režimem v červenci 1949 na turnaji ve švýcarském Gstaadu, kde se situace kolem něj a jeho spoluhráče v DC V. Černíka vyhrotila natolik, že neměli jinou volbu. Utekl pouze s jedním kufrem a 50 dolary v kapse.

Svou emigrací roztočil kolotoč cestování po turnajích, který se trochu zpomalil až po pěti letech po jeho sňatku s britskou tenistkou Ritou Andersson. Tenis se tak stal jediným zdrojem jeho příjmu. V zimě hrával turnaje v Indii, Africe nebo Jižní Americe a od jara putoval Evropou. Náklady měl hrazené pořadateli a bokem jako amatér dostával pouze diety a věcné ceny. Z Gstaadu se vydal na turné po USA, na které měl již dříve pozvání, odtud odjel na turné po Austrálii, kde byl velmi srdečně přivítán a dokonce vážně uvažoval, že se tam usadí natrvalo. Na cestě z Austrálie se zastavil na dvou turnajích

v Egyptě, kde mu král Faruk nabídl občanství v domnění, že za ně bude hrát DC. Drobný občanství přijal, DC za novou vlast hrát ale nemohl, protože to neschválila Mezinárodní tenisová federace. Při svém tenisovém cestování vyhrál na 120 turnajů, více než kterýkoli z jeho soupeřů. A nebyly to malé turnaje. Několikrát vyhrál MM Itálie v Římě, MM Německa v Hamburku, nebo velké turnaje v Káhiře (5x) a v Alexandrii. I jeho bilance na turnajích Grand Slamu je obdivuhodná: MM Francie: 1951, 1952 vítěz, 1946, 1948, 1950 finále, 1948 vítěz čtyřhry a mixu, Wimbledon: 1954 vítěz, 1949 a 1952 finále, 1951 finále čtyřhry, MM USA: 1949, 1950 semifinále, MM Austrálie: finále čtyřhry.

Bohužel pro nás většinu úspěchů dosáhl jako občan Egypta. Přesto se ke své vlasti stále hlásil, například při každoročních nástupech vítězů MM Francie při slavnostním zahájení turnaje si vždy stoupl pod československou vlajku. O složitosti doby hovoří i to, že Wimbledonu se zúčastnil celkem se čtyřmi pasy - 1938, 1946 - 1949 československým, 1939 Protektorátu Čechy a Morava, 1950 - 1959 egyptským, 1960 britským.

Do vlasti se poprvé podíval v roce 1986, kdy už ale jeho milovaná stará Štvanice nestála a na jejím místě byl již nový stadión, takový, jak jej známe dnes. Domů se pak vracel pravidelně, dokud mu to jeho zdravotní stav dovoloval.

Zemřel 13. září 2001 v Londýně.

[Zdroj: oldtennis.cz](http://oldtennis.cz)

(Barbora)

Adéla Gondíková

Narodila se 19. srpna 1973 v Sokolově. Je česká herečka a moderátorka.

Studovala Pražskou konzervatoř, obor hudebně-dramatický, který však nedokončila. Moderovala v mnoha rádiích a také působila v Divadle Na Fidlovačce.

V minulosti působila na TV Nova, kde uváděla ranní relaci *Snídaně*

s Novou, *Rady ptáka Loskutáka* a *Tescoma s chutí*. Spolu se svým bratrem Daliborem uváděla např. pořad *Gondíci s. r. o.* vysílaný na TV Prima nebo zábavnou *Go Go šou* (TV Nova).

Z manželství s Ondřejem Brouskem má dceru Nelu. Svůj druhý manželský svazek uzavřela 6. července 2019 v Kostelci u Křížků, kdy pojala za manžela herce Jiřího Langmajera.

(Věra)

PLEMENA PSŮ

BORDER KOLIE

Border kolie pochází z drsného kraje jménem Border Country tvořící hraniční pás mezi Anglií a Skotskem. Border kolie patrně vznikla křížením starých kolií s několika dalšími plemeny, které měly zlepšit její pracovní schopnosti.

Je to výborný hlídač, má rád svoji rodinu a jejich kamarády, je velmi chytrý a oddaný společník. O děti bude oddaně pečovat. Velice rychle se učí novým pokynům. Svému pánovi může nosit snídani, mobilní telefon, nebo bačkory. Je to vynikající sportovní pes hodící se zvláště pro agiliti a flyball.

Border kolie je často hodnocená jako nejinteligentnější psí plemeno. Často se objevuje v nejrůznějších tabulkách snažících se měřit psí inteligenci na předních ba dokonce na prvních příčkách. V práci se stádem ovcí nemá konkurenci, stejně tak výborná je v různých kynologických sportech jako jsou třeba agility. Pokud má vhodného pána, je z ní příjemný společník toužící splnit každé pánovo přání. Je to pes pro každou legraci, pro každý psí sport. Nesnáší hrubost, psychický nátlak, zklamání a fyzické či psychické tresty ze strany pána. Pokud nemá border kolie dostatek fyzického a psychického vyžití, najde si práci sama v podobě ničení bytu nebo sebepoškozování. Rozhodně border kolie není kotcový pes, potřebuje neustálý kontakt s majitelem a proto je vhodná hlavně pro aktivní lidi, kteří jí dopřejí hodně aktivit a „akcí“.

Zdroj: [Border kolie - virtuální atlas plemen psů - PESWEB](#)

(Milada)

ZAPOMENUTÁ A STARODÁVNÁ ŘEMESLA PROVAZNICTVÍ

Č.2

O řemesle provaznictví a cechovním pořádku jsme si pověděli v první části článku. Dnes budeme pokračovat. Ke složení provaznické mistrovské zkoušky bylo zapotřebí dosáhnout nejen jisté společenské úrovně, ale především předvést dílo o předepsaných parametrech. Majstrštykem měly například být „lana formanská podle míry třicet šest loket, ani delší, ani kratší.“

To nestačilo. Doložit před přísný zrak cechmistra bylo třeba i „čtyři postraňky chomoutní osm loket zdéli, též nic delší ani kratší,“ a tak dále, vše specifikováno přesně co do množství i kvality. Bylo též přísně předepsáno, jak měl novopečený

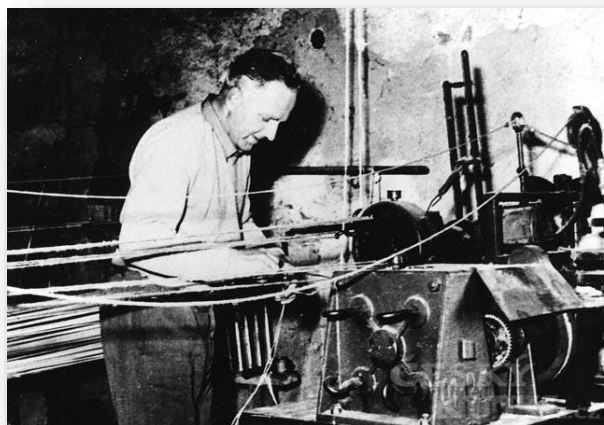
mistr po úspěšné zkoušce kolegy pohostit, kolik liber vosku dát cechu a jaké peníze vložit do společné pokladny. Za což byl svěřen do ochrany cechovního patrona: nejprve svatého Postuma, též provazníka a mučedníka z města Milána, později nám bližšímu (protože rodem z Rakous) Florianovi, utopenému s mlýnským kamenem na krku, který však s provaznictvím neměl zhola nic společného.

Provazníci neměli sice většinou řemeslo se zlatým dnem, nicméně „kliku měli“ - a dokonce ji mít museli, protože bez ní by si nevydělali ani na slanou vodu. Čtyři příklady: poháněla totiž prakticky všechny provaznické stroje od nejstaršího kola, kde se od velkého převodu poháněného klikou pohyb přenášel řemínkem či šňůrkou na vřeteno - hák, od kterého se předl pramen. Se dvěma až čtyřmi vřeteny se mohl stáčet provaz. Celodřevěné mašince na stáčení se říkalo vůzek. A kde nebyla klika, sílu dodalo šlapání.

KDYŽ PROVAZNÍCI KRAJEM TÁHLI

V osmnáctém a devatenáctém století zpracovávalo naše provaznictví především dostupné, a tedy převážně domácí materiály. Kraloval jim len a konopí. Málokterý provazník, hlavně na venkově, nebo v malých městečkách, vlastnil dílnu. Provazy soukali především v obytných místnostech, v létě přenesli živnost na dvorek, do kůlny nebo pod přístřešek chránící pracovníka i dílo před nepřízní počasí. Větší zemědělci si provazy stáčeli sami. Existovala i poměrně

početná skupina vandrovních provazníků, kteří vesnice obcházeli a provazy zhotovovali u zákazníka na dvoře. Veškeré pomůcky, především „kšír“, nosili na zádech, případně táhli za sebou na vozíku. Za vyrobené provazy jen zřídka dostali zaplacení penězi – častěji to bylo jídlo a rostlinný materiál, jehož zásoby jim umožňovaly pokračovat v práci i v zimě.

V provaznické dílně to vypadalo pro různě natažená lana, provazy, šňůry a vlákna jako někde u pavouků. Výsledky soustředěné práce otce pak někdy prodávali malí provazníci. A jak je tomu s uplatněním provaznických výrobků dnes? V roce 1924 bylo v Praze zapsáno osmnáct provaznických závodů a sedmnáct obchodů s provaznickým zbožím. Samozřejmě, že se zde už nevyráběly a neprodávaly tětiny do luků, i rybářských sítí bylo poskrovnu. Na odbyt šly sítě na volejbal, prádelní šňůry a provazy, na nichž se skautíci učili uzlování. Jak se dnes s dobou a změnami společenských zájmů mění i sortiment, přibyla lana pro horolezce i různé bláznivé adrenalinové atrakce, samozřejmě autolana, a z dalšího zboží především na chalupách oceníme nejrůznější houpací sítě.

ZA TRADICÍ DO MUZEA

S tradicemi prakticky pozapomenutého řemesla se dnes můžeme seznámit už jen v muzeu: jediné u nás je v Deštné u Jindřichova Hradce. V očích nejmenších návštěvníků je patrný nefalšovaný zájem. Obnoví někdo z nich zajímavé řemeslo třeba jako osobitého koníčka?

ZLATÝ VĚK

Vzrůstající potřeby zemědělství a především průmyslu vedly ke vzniku vůbec první továrny na motouzy a provazy na našem území. Vznikla v Turnově roku 1872 jako akciová společnost, kde akcionářkou byla i hraběnka Clam-Gallasová. Chvíli ale trvalo, než přišli lidé, kteří neobvyklé podnikání chytili za správný konec provazu. Odkoupili závod a pustili se do jeho modernizace: staré, bůhví kde posbírané, provaznické strojky vyházeli a v Anglii nakoupili výkonné mašiny. A ve velkém zahájili dovoz laciného ruského konopí a koudel. Provaznický závod Fotr & Boháček později rozšířil paletu i o zpracovávání sisálu a manily. Provazy tvořily doplňkovou výrobu i v přádelnách textilek a dalších továren. Výrobu provazů jako doplňkovou činnost udávají již roku 1842 firma Mouka v Tišnově, dále Stárek v Jaroměři, Hausmann v Liberci,

Zollner a Lazar v Bruntále a řada dalších. Po druhé světové válce patří k velkým výrobcům národní podniky Juta a Konopa. Později tradici provaznické výroby zachovávala výrobní družstva a malé řemeslnické dílny.

CÍVKY, PROVAZY

Začíná to pramenem vláken, nitě se postupně mění v provázky, provázky v provazy a ty v lana, na něž by se dal uvázat i Titanic.

Z OTCE NA SYNA

Velmi často patřil provaznický um k nemnoha hmotným statkům, které předávala hlava rodu potomkům. Tam, kde po jejich výrobcích existovala trvalá poptávka, vedlo se provazníkům dobře. V Třeboni například měl rod Thierů po tři století zaměstnavatele s knížecí korunkou a na náměstí u radnice si postavil dům. Jméno schwarzenberských

provazníků se od prvního Jana Jiřího, jehož narození je připísáno k datu 1640, psalo různě: i Thur, Tier či Týr. Povinnosti měli při výloveh jihučeských rybníků, kdy přespávali s fišmistry v narychlo postavené boudě na hrázi a každý večer u ohně spravovali potrhané sítě. Odchodem posledního z Thierů, bezdětné paní Eleonory, vymřel nejslovutnější jihučeský síťářský rod roku 1984. Přes dvě stě let působil ve východních Čechách rod Kolářských z Vysokého Mýta, o němž máme zápisy od roku 1774. Pilně svůj um šířil: například Ludvík, narozený v roce 1835, měl deset dětí - provaznictví se vyučilo pět synů a i jedna z dcer se vdala do dalšího provaznického rodu. V Českých Budějovicích působili Bízkovi, v Bystřici u Benešova Velešovi, rod Bartovských v Plzni, Jandíkové na Kladně... Cerhovičtí Matouškovi, kteří začali s provaznictvím po roce 1750 ve Zbirohu, to dotáhli k továrně, podobně jako rod Kolaříků v Příbrami. Na jih Čech ze Slezska přišel v sedmdesátých letech osmnáctého století rod provazníka Jiřího Klika (původně Glücka). A zůstali v Deštné, kde Karel Klika, který se provazníkem vyučil za druhé světové války a dlouhá léta byl předsedou Lidového družstva provazníků v Telči, založil jediné provaznické muzeum.

<https://ceskykutil.cz/clanek-10482-provaznictvi-a1a>

(Petra)

MOTTO MĚSÍCE

„Umět se radovat ze všeho. Nečekat, že v budoucnu přijde něco, co bude to pravé, protože je možné, že to pravé přichází právě teď.“

Ota Pavel

Ota Pavel, vlastním jménem Otto Popper (2. července 1930 Praha – 31. března 1973 Praha), byl český prozaik, novinář a sportovní reportér. Je autorem sportovních a autobiografických próz s tématy z vlastního dětství.

Narodil se v Praze jako třetí, nejmladší syn židovského obchodního cestujícího Lea Poppera a jeho ženy Hermíny.

Velice se zajímal o sport. Za druhé světové války, po transportu jeho otce a obou starších bratrů Jiřího a Huga do koncentračního tábora, žil sám s matkou, která nebyla židovského

původu, v Buštěhradě na Kladensku. Mladý Ota krátce pracoval i jako horník v dole Prago v Dubí u Kladna. Po skončení války se vrátili živí jeho bratři i otec. Všichni členové

rodiny byli organizováni v KSČ, v roce 1947 vstoupil do strany i Ota. Absolvoval obchodní a jazykovou školu, ale maturitu složil až v roce 1960 na Střední škole pro pracující.

Po válce hrál hokej za Spartu, byl kapitánem dorosteneckého mužstva (později na Spartě mládež i trénoval), ale především

se věnoval činnosti redaktora. V letech 1949–1956 (s výjimkou let 1951–1953, kdy absolvoval vojenskou službu) působil jako sportovní redaktor v Československém rozhlasu, kam byl přijat na doporučení svého přítele Arnošta Lustiga. Mezi lety 1956 a 1957 pak zastával stejnou pozici v časopise Stadión a poté několik let v armádním týdeníku Československý voják. Ve Stadionu také vycházely jeho první literární pokusy, především fejetony ze sportovního prostředí.

Při zimní olympiádě v Innsbrucku (1964) u něj propukla vážná duševní choroba (zřejmě maniodepresivní psychóza), v jejímž důsledku se pokusil podpálit statek nad Innsbruckem. Kvůli této nemoci odešel roku 1966 do invalidního důchodu. Několikrát pobýval v psychiatrických léčebnách a zemřel na srdeční infarkt ve věku 42 let v rodné Praze. Je pohřben na Novém židovském hřbitově na Olšanech vedle svého otce.

Některé jeho prózy, především Zlatí úhoři (s Vladimírem Menšíkem) a Smrt krásných srnců (s Karlem Heřmánkem), byly úspěšně zfilmovány.

Od února 2000 nese jméno Oty Pavla gymnázium v Praze-Radotíně. K okolí gymnázia (Berounka, Brdy) se totiž vztahují některá jeho díla.

V roce 2002 bylo v Buštěhradě zřízeno muzeum věnované životu a dílu Oty Pavla. Expozice obsahuje množství fotografií, dokumentů a originálních osobních předmětů.

Zdroj: <https://citaty.net/autori/ota-pavel/>

(Barbora)

SLAVNÉ OBRAZY, KTERÉ BYCHOM MĚLI ZNÁT

Rok vzniku: 1920

Technika: Olej na plátně

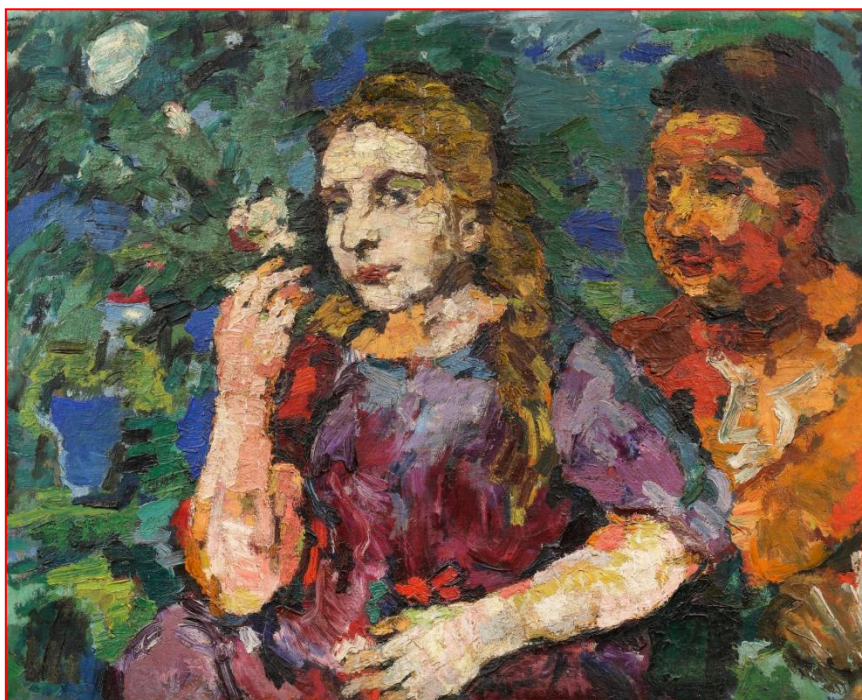
Styl: Expresse

Autor: Oskar Kokoschka

Soukromá sbírka

Slavný obraz Oskara Kokoschky představuje malířovu bývalou přítelkyni Almu Mahlerovou jako otrokářku a Kokoschku jako otroka.

Slavný obraz měl být v březnu tohoto roku v aukční síni v Praze vydražen. Vyvolávací cena byla **200 milionů korun**. Mělo by se tak jednat o obraz v Česku s nejvyšší vyvolávací cenou. Na aukci ale nakonec nedošlo.

(Milada)

PREZIDENT PODEPÍŠE ÚPRAVU ČERVNOVÉ VALORIZACE, PRŮMĚRNÝ DŮCHOD TAK PŘEKROČÍ 20 TISÍC KORUN

Důchody budou v červnu opět mimořádně navýšeny. Prezident republiky dnes oznámil, že podepíše úpravu valorizačního mechanismu, kterou navrhlo MPSV. Průměrný starobní důchodce tak v červnu dostane o 760 Kč více. Každý důchod má být navýšen o 400 Kč a k tomu naroste procentní výměra o 2,3 %. **Vláda je připravena návrh případně obhájit před Ústavním soudem.**

Veškeré úpravy valorizací jsou plánovány zejména s ohledem na odborné analýzy a také srovnání růstu důchodů s nárůstem výdělků. Bez zásahu směrem k červnové valorizaci by deficit veřejných financí narostl o dalších 34 miliard.

„Oceňuji velké nasazení pana prezidenta Pavla, který krátce po svém nástupu do funkce musel řešit takto naléhavou a vážnou otázku. Jeho rozhodnutí je podle mého hlubokého přesvědčení správné. Ústavnost nakonec nemůže posoudit nikdo jiný než Ústavní soud,“ řekl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL). „Úkolem nás, politiků, je hledat zejména zodpovědné rozpočtové řešení. Navíc víme, že toto řešení je nejlepší možné a obhajitelné i u cílové skupiny, které důchody v červnu nesnížíme, naopak je navýšíme spravedlivěji, s ohledem na sociálně zranitelné příjemce důchodů,“ dodal.

Současný starobní důchod dosahuje v průměru 19 440 korun, což je již nyní historicky nejvyšší číslo. Jde také o rekordní poměr průměrného důchodu vůči průměrné mzdě, který vždy dosahoval přibližně 41 %, dnes se blíží 50 %. Průměrný důchod po valorizaci poprvé překročí 20 tisíc korun. Změny mají být definitivně schváleny do 22. března.

„Pečlivě propočítáváme predikce ekonomů, hovoříme s opozicí. Vláda si je vědoma rizika, a proto ve spolupráci s ústavními právníky zaujala aktivní komunikaci směrem k veřejnosti. Nejde o případ srovnatelný s tím, kdy Ústavní soud v minulosti zamítnul návrh na snížení podpory stavebního spoření, které bylo retroaktivní. My jsme naopak v únoru rozhodli transparentně o úpravě valorizací od června. Ihned po zveřejnění dat ČSÚ jsme přišli s návrhem, který jsme jednoznačně komunikovali. V extrémní rychlosti jsme připravili návrh řešení. Nelze tedy hovořit o retroaktivitě nebo očekávání veřejnosti směrem k červnové valorizaci, které bychom nenaplnili,“ zdůraznil ministr Jurečka.

Důchody navyšovala vláda loni hned třikrát na základě valorizačního mechanismu, který nepočítal s tak vysokou inflací, s jakou se potýkáme v posledních měsících. Nárůst průměrného starobního důchodu od nástupu vlády činil 31 %, to je 4 770 korun navíc. Vlivem valorizací se navyšují starobní, invalidní a pozůstalostní penze.

Ministr Jurečka ve středu zároveň jednal se zástupci hnutí ANO. „Vyzval jsem je, aby navrhli vlastní řešení situace kolem úprav důchodového systému. Stojíme nyní před celou řadou

otázek. Musíme si třeba uvědomit, že počet osob starších 65 let se v horizontu 30 let zvýší z 20 % na více než 30 %. Není pochyb o tom, že musíme přistoupit k jasným koncepčním změnám, které zajistí udržitelnost penzijního systému," řekl Jurečka. Platí, že detaily k navrhované reformě důchodů chce vláda mít hotové do konce března.

Zdroj:www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_valorizace_prezident_15032023.pdf/60e4c16a-5668-694f-40dc-a3a682495c16

(Andrea)

DUBNOVÉ NÁSTUPY

Adamiecová Alena

Brabcová Eva

Krzystková Jaroslava

Kubíčková Jozefína

Vavrinec Štefan

V MĚSÍCI DUBNU SLAVÍ NAROZENINY:

Rotiglová Naděžda
Kusová Danuše
Klement Vojtěch
Boháčová Karolína
Ptošková Margita
Swizolová Jana
Švecová Anna
Graplová Blažena
Kubečková Hana
Brabcová Eva, Mgr.
Slívová Růžena
Szromková Jaroslava
Hrubá Jarmila
Olvecká Viera
Opletal Jaroslav

VŠEM OSLAVENCŮM GRATULUJEME

POZDRAV OD PEJSKA SAMIKA

Posílám pozdrav všem kamarádům a přátelům do domova Luna.

Jsem psí kluk Samík a pravidelně navštěvuji svého bývalého páníčka Káju, který tady bydlí s vámi. Já už přesně rok bydlím v domku se zahrádkou kousek od vás, protože v domově pejskové bydlet nemohou. S Kájou se nám žilo moc dobře, jenže když přišla doba, kdy už se páníček o mě starat nemohl,

přestěhoval jsem se do jiné rodiny. Nejdříve to bylo tak, že se mě nová panička snažila vychovat a ochočit, ale dopadlo to

jinak. Paničku i celou její rodinu jsem si ochočil já a mám se moc dobře. Původně mi panička koupila psí pelíšek, ale mně se mnohem lépe leží na sedačce. Dělal jsem tak dlouho psí oči, že mám dokonce své vlastní místo na gauči. V létě si chodím po zahrádce a občas udělám paničce radost a jdu s ní do lesa. Jde mi už totiž na čtrnáctý rok, a tak to s tím sportem moc nepřeháním. V zimě chodím ven moc nerad, to mě zase zebou tlapky... a tak jsem všechna svá pravidla naučil celou rodinu. Moc toho sice nevím, ale jedno vím určitě. I v situaci, kdy se stane, že musíme na stará kolena změnit své bydlení a zvyklosti, můžeme si ještě dost hezky užívat života.

Mějme se všichni moc hezky. Haf, haf zdraví Samík od pana Káji Fojtík.

(Šárka)

DEN ZEMĚ

Den Země je každoroční celosvětová událost organizovaná 22. dubna a je zaměřená na propagaci a podporu ochrany životního prostředí. Poprvé byl Den Země slaven v roce 1970. V současnosti se konají u této příležitosti v mnoha zemích světa jarmarky, festivaly, koncerty, úklidové práce a jiné aktivity.

Je to příležitost zastavit se a zamyslet se nad přírodou, která nás obklopuje a nad naší celou planetou.

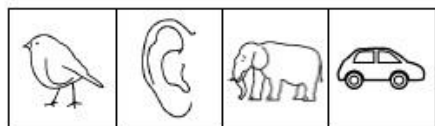
Země

Studíš a pálíš
Hřeješ a chladíš
Proplouváš měsíční tmou
Slunce tě zlatí a stále
platí, nejde tě pojmout, pochopit,
jak jen to všechno mohlo být,
stvořeno tady pro nás
Prostor a čas

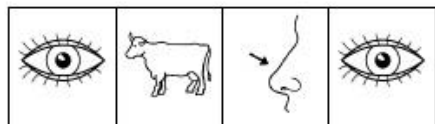
(Milada)

MOZKOVNA

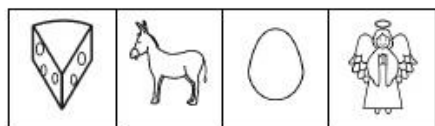
NAPIŠ JEN PRVNÍ PÍSMENO Z KAŽDÉHO SLOVA NA OBRÁZKU

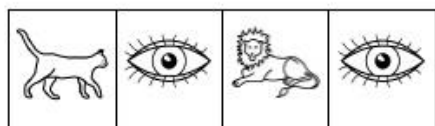
P	U	S	A
---	---	---	---

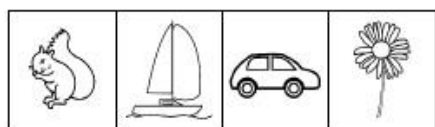
--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--

Mám města, ale ne domy. Mám hory, ale ne stromy. Mám řeky, ale ne ryby.

Kdo jsem?

#nejlepší hádanky

CZECHTHEWORLD.COM

Patří ti to, ale tvoji přátelé to používají víc než ty.

Víš co to je?

#nejlepší hádanky

CZECHTHEWORLD.COM

**DUHA, měsíčník Domova seniorů Havířov, p. o.,
středisko Luna**

- Adresa redakce: Lidická 1200/52C, 736 01 Havířov
- Telefonický kontakt: **596 808 601** (recepce)
- Webové stránky: www.dshavirov.cz/dsl/
- Redakční tým: Renáta Czechová, Barbora Gerátová,
Andrea Hrabiecová, Jana Kinclová,
Petra Komašková, Milada Kubová,
Věra Žáčková, Irena Vámoš
- Email: kinclovaj@dshavirov.cz
zackovav@dshavirov.cz
- Tisk a vazba: Pavlína Janošková a Jitka Kunorová

**PO PŘEČTENÍ MĚ PROSÍM VRAŤ,
ABYCH BYL K DISPOZICI TAKÉ PRO
OSTATNÍ ČTENÁŘE**

